

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Gf.I.30.275/2015/10. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Lohn Balázs ügyvéd ügyintézése mellett a Lohn Ügyvédi Iroda (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, a dr. Bacsá Judit ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű alperes neve (címe) I. rendű, a dr. Greskovics István ügyvéd ügyintézése mellett a Greskovics Ügyvédi Iroda (címe) által képviselt II. rendű felperes neve (címe) II. rendű, a dr. Fazekas János ügyvéd (címe) által képviselt Megyei Önkormányzat (címe) III. rendű, a dr. Joó Éva ügyvéd (címe) által képviselt V.rendű alperes neve (címe) V. rendű és az általa képviselt VI.rendű alperes neve VI. rendű alperesekkel szemben szerzői jogok megsértése miatt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 13.G.40.035/2013/128-I. szám alatt meghozott és a 129. sorszám alatt kijavított közbenső és részítélete ellen a felperes részéről 132. sorszám, az I. rendű alperes részéről 130. sorszám, valamint a II. rendű alperes részéről 131. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

részítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső és részítéletét részítéletnek tekinti, azt részben megváltoztatja, és a felperes keresetét az I. és a II. rendű alperesekkel szemben a vagyoni szerzői jogai megsértésének megállapítása iránti részében is elutasítja, egyebekben a részítéletet helyben hagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I-II. rendű alperesek részére személyenként 140 000 (egyszáznegyvenezer) Ft másodfokú perköltséget.

A részítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes - melynek főtevékenysége mérnöki tevékenység és műszaki tanácsadás -, mint munkáltató 1996. január hó 1. napjától 1998. december hó 31. napjáig terjedő időszakra **B. L.** Megyei Kormányhivatal Egészségbiztosítási Pénztár Szakigazgatási Szervének Nyilvántartási Osztálya szerint 2000. december hó 31. napjáig állt munkaviszonyban a felperesnél.

Az I. és a II. rendű alperes főtevékenysége ugyancsak mérnöki tevékenység és műszaki tanácsadás.

1997. március hó 6. napján a 4416 törzsszámú tervezési szerződés jött létre a megrendelő..... Megyei Önkormányzat Kórháza, továbbá a felperes és a **X. Kft.**., mint vállalkozók között a **"F"**, és a **"V"**,szám alatt megvalósítandó létesítmények tervezése tárgyában.

A szerződés 16. pontja szerint a terv elkészülte után, annak megváltoztatásához be kell szerezni a vállalkozó hozzájárulását.

"F" Város Jegyzője a.... szám alatt hozta meg azt a határozatot, amelyben a **Y Kft.** kérelmére a Kórház **"F"**i Kórháza rekonstrukciójának számú építési engedélyét akként módosította, hogy az átalakítási és felújítási munkákat a felperes végzi el.

Az 1997. évben tervezett **f-i** új műtőblokk alaprajzán a megrendelő a későbbiekben változtatott, és 1998. május hó 29. napján **"F"**on került aláírásra a Megyei Önkormányzat Kórháza részéről, illetőleg 1998. május hó 14. napján a felperes részéről a 4416 törzsszámú tervezési szerződés 3. számú melléklete, amelyben a felek a tervezési szerződés módosításáról állapodtak meg.

A felperes feladata volt a **f-i** telephelyen módosított „A” jelű épület építési engedélyezési és kiviteli terveinek elkészítése, továbbá a „B” jelű épület tervmódosítása. A módosításra figyelemmel a tervezési szerződésben kikötött vállalkozói díjat 15 813 000 Ft-ban határozták meg.

1998. június hó 18. napján kelt **"F"** Város Jegyzőjének számú határozata, melyben a **Y Kft.** részére a szám alatt módosított számú építési engedélyt akként módosították, hogy a rekonstrukciós építési átalakítási és felújítási munkálatokat a felperes az új „A” jelű diagnosztikai és műtőépületre vonatkozóan 1998. márciusban készített módosított tervek szerint végezze. A számú jogerős építési engedély tervdokumentációjának lappéldányain vezető építész tervezőként **D. O.**, építész tervezőként pedig **B. L.** került feltüntetésre.

2008. március hó 25. napján tervezői szerződés jött létre a megrendelő Kórház és Gyógyfürdő, valamint a tervező I. rendű alperes között, amelyben az I. rendű alperes vállalta a Kórház és Gyógyfürdő **"F"** sürgősségi ellátás átalakítása és bővítése elvi engedélyes tervdokumentációjának elkészítését 2 400 000 Ft + ÁFA díjért. A szerződés 8.9. pontjában az I. rendű alperes szavatosságot vállalt azért, hogy a tervezés során nem használt fel jogosulatlanul olyan megoldást, amely szerzői jogi vagy iparjogvédelem alatt áll.

A..... Megyei Önkormányzat Kórház és Gyógyfürdő főigazgatója 2008. április hó 9. napján kelt levelében (18-41/2008.) a felperestől, mint szerzőtől hozzájárulást kért a Kórház és Gyógyfürdő **f-i** „A” épületére vonatkozóan. A levélben a Magyar Építész Kamara által közölt tarifák figyelembe vételével bruttó 750 000 Ft-ot kínált fel a felperes részére

felhasználási díjként azzal, hogy 2008. április hó 17. napjáig kéri a felperes hozzájárulását a tervei felhasználáshoz. **Dr. V., M.** főigazgató mellékelte a Magyar Építész Kamara 2008. március hó 25. napján kelt 156-2/2008-as számú állásfoglalását, amely szerint új tervező kiválasztása esetén az eredeti tervezővel is meg kell egyezni a szerzői díjban, ami általában az építési engedély készítésének 10-15%-a.

A felperes 2008. április hó 15. napján kelt válasza szerint a **X. Kft.** -vel közösen tervezte az épületet, ezért a szerzői joggal kapcsolatban tervezőtársa nyilatkozatának beszerzése is szükséges, amelyet követően nyilatkozik a hozzájárulás megadásáról.

2008. december hó 18. napján a felperes számlát bocsátott ki a Kórház felé (C7L-A748220) bruttó 1 800 000 Ft-ról a Kórház bővítése sürgősségi osztállyal szerzői jogdíjaként, amely számlát 2008. december hó 29. napján **dr. V. M.** főigazgató annak időelőttisége miatt visszaküldött. Álláspontja szerint a pályázat jelenlegi szakaszában csak elvi építési engedélyt kell benyújtani, amelyet követően kerül kiválasztásra a tervező, akinek a szerzői jogot érintő építési és kivitelezési tervet kell megalkotni, és ez a folyamat érinti a szerzői jogot. A főigazgató rögzítette, hogy amennyiben a tervek elkészítésének lehetőségét nem a felperes nyeri, akkor a fizetendő összegben meg fognak állapodni.

A felperes 2009. március hó 26. napján újabb levelet írt **dr. V. M.** főigazgató részére a „..... Kórház **"F"** Sürgősségi Osztály bővítés szerzői jogdíj számla utolsó megküldési kísérlete" tárgyában, valamint mellékelten megküldte a Magyar Építész Kamara tervezési díj számítását, amelynek 15 %-át számlázta le jogdíjként. A felszólításra kézzel rávezetésre került, hogy kéri a sürgős és jogszerű intézést azzal, hogy „az építési engedély elkészítési díja 95 000 000 Ft, a számla befogadható, a jelentkező többlet 75 000 Ft + ÁFA, ezért már nem vitatkoznék tovább". A főigazgató **dr. S. Zs.** gazdasági főigazgatót bízta meg az ügy intézésével.

Dr. V., M. 2010. február hó 19. napján sms-t küldött a felperes ügyvezetőjének, mely szerint „Szenvedtünk mi már eleget, ha lehet ne fokozzuk. A kórház hajlandó fizetni." **Dr. V., M.** főigazgatói megbízása 2009. szeptember hó 30. napjával megszűnt, ezt követően a kórház igazgatója más volt.

2009. március hó 27. napján tervezési szerződés jött létre a Kórház és Gyógyfürdő, továbbá az I. rendű alperes között, melynek preambuluma szerint közöttük 2008. március hó 25. napján tervezői szerződés jött létre „a fehérgyarmat sürgősségi ellátás átalakítása és bővítése" elvi engedélyes tervdokumentációjának elkészítése és engedélyeztetésre történő beadása tárgyában, amit az I. rendű alperes szerződésszerűen teljesített. A megrendelő a 2008. március hó 25. napján kelt szerződéssel a tervek felhasználási jogát megszerezte. A szerződésben az I. rendű alperes vállalta a Kórház és Gyógyfürdő „**"F"**- Sürgősségi Ellátás átalakítása és bővítése" vonatkozásában az engedélyezési tervek elkészítését 7 100 000 Ft + ÁFA díjért. A szerződés 6.4. pontja értelmében, mivel a szerződés tárgya már meglévő épület bővítése, illetve átalakítása, a tervező - amennyiben szükséges - köteles a már meglévő épület tervezőjével - a felperessel - felvenni a kapcsolatot, és valamennyi szükséges hozzájárulást, engedélyt, illetőleg dokumentumot beszerezni, amelyek a szerződés tárgyát képező feladatok ellátásához szükségesek. A

szerződés 8.7. pontjában az I. rendű alperes szavatosságot vállalt azért, hogy a tervezés során nem használt fel jogosulatlanul olyan megoldást, amely szerzői jogi vagy iparjogvédelem alatt áll.

2009. április hó 29. napján a Megyei Önkormányzat Kórház és Gyógyfürdő "**F**"-"**V**" jogi személyiséggel nem rendelkező önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szervet megszüntették jogutód nélkül azzal, hogy a megszüntetett intézmény valamennyi közfeladatát 2009. október hó 1. napjától a Kórház és Gyógyfürdő Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság látja el, ugyanakkor a vagyon feletti jogok és kötelezettségek tekintetében a megszüntetett szerv jogutódja a IV. rendű alperes közgyűlése.

2010. február hó 9. napján a Kórház és Gyógyfürdő Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Kft. a.....számú levelében kérte a felperest, hogy járuljon hozzá az általa tervezett építmény átépítéséhez, és közölje a szerzői jogdíj összegszerűségét. A levél szerint a terveken felelős tervezőként kizárólag a felperes került feltüntetésre, míg a **X. Kft.** nem. Rögzítésre került, hogy a II. rendű alperessel megkötött tervezési szerződés vonatkozó rendelkezései értelmében a megrendelő kötelezettsége gondoskodni szükség esetén a korábbi szerző hozzájárulásának beszerzéséről, illetőleg a szerzői jogdíj fizetéséről. Az eredeti elképzelések szerint a tervezett átalakítás nem érintette volna a felperes által készített tervdokumentáció alapján létrejött építészeti alkotás külső megjelenését, azonban a későbbiekben olyan jellegű építészeti változtatások szükségessége merült fel, mely munka során a felperes által készített tervdokumentáció alapján létrejött építészeti alkotások külső megjelenése megváltoztatásra kerül, az épület rendeltetésszerű használata azonban nem változik meg. A levélben rögzítésre került, hogy a szerzői jogdíj vonatkozásában **T. Sz.**, a II. rendű alperes ügyvezetője többször kereste a felperesi ügyvezetőt a szerzői jogdíjról való egyeztetés miatt.

2010. március hó 2. napján kelt a II. rendű alperes részéről a Megyei Egészségügyi Szervezési és Szolgáltató Holding Nonprofit Zrt. részére írt emlékeztető, melyben a II. rendű alperes tájékoztatta a megbízót, hogy a TIOP-2.2.4./09/1 pályázat keretében szerződést kötött a Kórház és Gyógyfürdő Nonprofit Kft.-vel a **f-i** telephelyen rekonstrukciós munkálatok elvégzésére. A levél szerint amikor a tervezési folyamat során kiderült, hogy a pályázat előírásai miatt az átalakítás mértéke szerzői jogot érint, telefonon a II. rendű alperes ügyvezetője megkereste a felperesi ügyvezetőt, aki egyeztetést követően a II. rendű alperes ügyvezetőjével közölte, hogy a ... Megyei Egészségügyi Szervezési és Szolgáltató Nonprofit Zrt.-vel való egyeztetés eredményessége esetén hajlandó hozzájárulást adni az épület továbbtervezéséhez.

.... Kft., mint végrehajtásban közreműködő szervezet, az I. rendű alperes, mint tervező, az I. rendű alperes vezető tervezője és a IV. rendű alperes, mint kedvezményezett között megállapodás jött létre, mely szerint a kórház jogutódjaként a IV. rendű alperes, mint kedvezményezett valósítja meg a TIOP-2.2.2-08/2-2009-0020 azonosító számú, „a Kórház és Gyógyfürdő sürgősségi osztályának komplex fejlesztése” című projektet. A megállapodás 1.1. pontja szerint az I. rendű alperesnek kizárólagos szerzői joga áll fenn a tervdokumentáción. A szerződés 2.2. pontjában a felek megállapodtak, hogy az I. rendű

alperes által szolgáltatott építészeti-műszaki engedélyes tervdokumentáció kizárólagos felhasználásáért az I. rendű alperest 3 000 000 Ft + ÁFA szerzői jogdíj illeti meg.

2011. január hó 17. napján tervezési szerződés jött létre a megrendelő IV. rendű alperes és a tervező II. rendű alperes között a TIOP-2.2.2/08/2/F „Sürgősségi betegellátás fejlesztése - SO1 és SO2 pályázat kapcsán megvalósításra kerülő Kórház és Gyógyfürdő sürgősségi osztályának komplett fejlesztése" című projektben való részvételre. A teljes tervezési díjat és a tervezői művezetés díját a felek 16 000 000 Ft + ÁFA összegben határozták meg. A szerződés 8.1. pontjában a tervező teljes és feltétel nélküli szavatosságot vállalt azért, hogy harmadik személynek nincs olyan joga, amely a tervek kivitelezése esetén a kivitelezést akadályozná vagy korlátozná. A tervező vállalta, hogy amennyiben a szerződésben foglalt tervezési vállalkozás harmadik személy oltalommal védett jogát érintené, a tervező köteles erre a megrendelő figyelmét felhívni, és őt az oltalommal védett jog megszerzésére figyelmeztetni.

2011. július hó 8. napján a felperes a II. rendű alperes részére írt levelében arra hivatkozott, miszerint 2010. március hó 1. napján személyesen tájékoztatta a II. rendű alperes ügyvezetőjét arról, hogy rendezetlen számlája van a **f-i** új műtőblokk szerzői jogával kapcsolatosan, és a vagyoni jogokat a **X. Kft.** gyakorolja, ezért a II. rendű alperesnek vele kell megegyeznie, ugyanakkor a levél tájékoztatást tartalmazott arról is, hogy a felperes az épületet önállóan tervezte a **X. Kft.** nélkül. A levél szerint „mint utóbb kiderült, az „A” jelű épület csakis kizárólag a felperes neve szellemi terméke”.

A felperes a levelet az I. és a II. rendű alperes részére is megküldte a szerzői jogdíjról általa kiállított számlával együtt. Az I. rendű alperes részére megküldött számla (CO8LA1159327) bruttó 3 750 000 Ft-ról szólt, és azon a „..... Kórház és Gyógyfürdő bővítés vagyoni jog részbeni átruházása jogdíja” jogcím volt feltüntetve. A számlát az I. rendű alperes az annak kézhezvételét követő napon kifogásainak közlése mellett visszaküldte, ahogy annak ismételt megküldését követően is azzal, hogy a felperes által tervezett épülettel kapcsolatosan az I. rendű alperes által építési engedélyezési szinten elkészített tervdokumentáció csak olyan beavatkozásokat tartalmaz, amely nem építési engedély köteles, a bővítménnyel kapcsolatosan így a felperesnek nem keletkezett szerzői joga. A II. rendű alperes részére megküldött számla (AS7L-A036863) bruttó 4 500 000 Ft-ról szólt, a jogcíme pedig a Kórház és Gyógyfürdő „A” épületre vonatkozó vagyoni jog részbeni átruházásának jogdíja.

2011. december hó 9. napján a felperes az I. rendű alperes részére fizetési felszólítást küldött, amelyben kérte a 3 750 000 Ft összegű számla megfizetését arra hivatkozással, hogy ezen összeg a **"F"** Kórház és Gyógyfürdő Sürgősségi Betegcentrum átépítéséhez kapcsolódó szerzői vagyoni jogok engedély nélkül felhasználásnak ellenértékét tartalmazza.

A felperes a Megyei Területi Építészkamara Etikai Fegyelmi Bizottsága előtt eljárást indított az I. rendű alperes ügyvezetőjével szemben, mert ő az I. rendű alperes nevében nem kereste meg a felperest szerzői jogával kapcsolatosan, amikor 2008. évben a Kórház és Gyógyfürdő Sürgősségi Osztályának bővítéséhez és átalakításához szükséges engedélyes tervdokumentáció készítésére szerződést kötött. Az eljárást a Megyei

Területi Építész Kamara Etikai és Fegyelmi Bizottsága megszüntette, és a határozatában megállapította, hogy az I. rendű alperesi ügyvezető nem követett el etikai vétséget.

2012. március hó 2. napján engedményezési szerződés jött létre a felperes és a **X. Kft.** között, amelynek előzményeként rögzítették, hogy a **X. Kft.** és a felperes 1997. március hó 6. napján tervezési szerződés kötöttek a megrendelő Kórház és Gyógyfürdő Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társasággal a "**F**" Kórház és Gyógyfürdő rekonstrukciójához kapcsolódó tervezési feladatok elvégzésére. Az engedményező feladata a kórház funkcionális koncepció tervének, építészeti orientációjának, alapterületi kialakításának, valamint az orvostechológiai terveinek elkészítése, míg az engedményes felperes feladata a rekonstrukcióhoz kapcsolódó többi terv elkészítése volt. Az engedményezési szerződés szerint a **X. Kft.** és a felperes 1997. június hó 6. napján írásos megállapodást kötöttek, és a tervezési szerződés teljesítése ellenértékeként őket megillető díjat az általuk végzett munka arányában megosztották. Ezen szerződést 2000. évben kiegészítették azzal, hogy az elkészített tervdokumentációkhoz, mint szellemi alkotásokhoz kapcsolódó szerzői vagyoni jogok érvényesítésére a **X. Kft.** vált jogosulttá. A **X. Kft.** a tervezési szerződés és kiegészítése alapján létrejött tervekben és a tervek alapján megvalósult épületekkel összefüggő jogviszonyokból eredő valamennyi jogát és követelését átruházta a felperesre.

A felperes az építési engedélyes tervek alapján a már meglévő kórházi tömbhöz nyaktaggal csatlakozó négyszintes lapos tetős épületet tervezte.

Az I. rendű alperes a tervezési szerződés szerint a sürgősségi ellátás átalakítására és bővítésére vonatkozó tervek elkészítésére vállalkozott. Az engedélyezési terv szerint a tervezett épület egyemeletes lapos tetős épület, amely a felperes tervezte épület nyugati homlokzatához csatlakozik. Az I. rendű alperes vállalásának teljesítéséhez szükség volt arra, hogy a már megépült kórházi tömbhöz csatlakozást létesítsen. Az I. rendű alperes túlment a minimális csatlakozási megoldáson, és az általa tervezett épület a felperes által tervezett épülettel az első emeleten 10,7 méter hosszan összeépült. Ehhez szükséges volt a régi épület első emeletén - az átnyitáshoz szükséges nyílászárón túlmenően - két 240*180 cm-es ablak befalazása, miáltal a meglévő épület homlokzati megjelenése megváltozott.

A II. rendű alperes tervezési szerződése a sürgősségi betegellátás fejlesztésére, 2. szintű sürgősségi központ kialakítására vonatkozott. Feladata magában foglalta a felperes által tervezett épület átalakítását; ennek keretében áttervezésre került az eredetileg a felperes által tervezett „A” jelű épület teljes I. emelete és a II. emelet 50%-a, valamint megváltozott a teljes külső homlokzat.

Az I. és a II. rendű alperesek közreműködésével megtörtént a felperes által készített tervek többszörözése. Az építészeti mű sajátosságaiból adódik, hogy a többszörözés nem elsődlegesen a tervdokumentáció lemásolásával illetve sokszorosításával valósul meg, hanem a tervben megtestesülő szellemi alkotás ismételt felhasználásával. Ebbe az ismételt felhasználásba beletartozik a megvalósult épület bővítése, átépítése is. A felperesi tervek felhasználásra kerültek, amely abban az esetben is igaz, ha az I-II. rendű alperesek

fizikailag nem rendelkeztek a felperesi tervdokumentációval, hiszen a szerzői jog magában az épületben is megtestesül, annak felmérésével és újradokumentálásával is megvalósulhat a tervfelhasználás.

A tervdokumentáció elkészítése során az orvostechnológus közreműködése a műleírás formájában testesült meg, ezért az orvostechnológus **X. Kft.** -t nem illeti meg a szerzői jog. Arra utaló körülmény nincs a tervdokumentációban, hogy **D. O.**, építész tervezőként részt vett a felperesi tervek elkészítésében. A tervdokumentáció minden lapján azonos vezető tervező szerepelt: a felperes ügyvezetője.

A felperes módosított kereseti kérelmében az I. rendű alperes vonatkozásában kérte szerzői jogainak megsértését megállapítani, és őt a terveinek jogellenes felhasználása miatt elmaradt haszon jogcímén 3 688 880 Ft tőke és ennek 2009. március hó 27. napjától járó kamatai megfizetésére, valamint a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítése jogcímén 12 500 000 Ft tőke megfizetésére kötelezni. A II. rendű alperest kérte a szerzői jogok megsértésének megállapítása mellett elmaradt haszon jogcímén a terv jogellenes felhasználása miatt meg nem fizetett felhasználási díj összegében: 3 688 880 Ft tőkében és ennek 2010 március hó 2. napjától számított kamataiban, valamint a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítése jogcímén 16 000 000 Ft tőkében marasztalni. Utóbb a IV., az V. és a VI. rendű alpereseket az I-II. rendű alperesekkel egyetemelegesen kérte marasztalni.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság a 2.G.40.159/2011/46. szám alatt meghozott ítéletében a keresetet elutasította, amely ítéletet a Debreceni Ítéltábla Gf.I.30.734/2012/8. számú végzésével a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül hatályon kívül helyezett, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat meghozatalára utasította.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a 128-I. sorszám alatt meghozott és 129. sorszám alatt kijavított közbenső és részítéletében megállapította, hogy az I. és a II. rendű alperesek megsértették a felperes vagyoni szerzői jogait, amelyet meghaladóan elutasította a keresetet a szerzői jogsértés megállapítása vonatkozásában a IV-V-VI. rendű alpereseknek az I. és a II. rendű alperesekkel történő egyetemleges marasztalása iránti részében, továbbá a személyhez fűződő szerzői jog megsértése iránti, az I. és a IV-V-VI. rendű alperesekkel szemben 3 688 880 Ft tőke és ennek 2009. március hó 27. napjától esedékes kamatai, valamint a II. és a IV-V-VI. rendű alperesekkel szemben 3 688 880 Ft tőke és ennek 2010. március hó 2. napjától esedékes kamatai megfizetése iránti részében. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I., a II., a IV., az V. és a VI. rendű alperesek részére személyenként 184 400 Ft perköltséget.

Határozatának indokolása szerint a szerzői jogról szóló és a felperes által létrehozott tervek elkészítésekor hatályos 1969. évi III. tv. 4. §-ának (1) bekezdése szerint a szerzői jog azt illeti, aki a művet megalkotta. A törvény 5. §-ának (1) bekezdése értelmében több szerző közös művére, ha azt nem lehet önálló részekre szétválasztani, a szerzői jog a

szerzőtársakat együttesen és - kétség esetében - egyenlő arányban illeti meg; a szerzői jog megsértése ellen azonban bármelyik szerzőtárs önállóan is felléphet.

A szerzői jogról szóló és 1999. július hó 6. napján kihirdetett 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 4. §-ának (1) bekezdése szerint a mű szerzője az, aki a művet megalkotta. A szerző ennek alapján természetes személy lehet, hiszen az alkotó munka gondolkodó emberi magatartás eredménye. Az Szt. által meghatározott kivételes esetekben (vagyon jogok jogutódlása, jogátszállás) szerzőnek jogi személyek is tekinthetők.

A perbeli esetben a mű szerzőjeként a terveken a felperes kerül feltüntetésre, ezért vizsgálándó volt, hogy mely természetes személy vagy személyek tekinthetők a mű szerzőinek, aki(k)től a felperes a jogot megszerezhetette. A felperes arra hivatkozott, hogy a mű szerzője a vezető tisztségviselője: **B. L.** vezető építész volt, akinek a nevét az 1997. és 1998. évi tervdokumentációkon is feltüntették.

Az Szt. 30. §-ának (1) bekezdése alapján - eltérő megállapodás hiányában - a mű átadásával a vagyon jogokat a szerző jogutódljaként a munkáltató szerzi meg, ha a mű elkészítése a szerző munkaviszonyból folyó kötelessége. A felperes bizonyította, hogy 1997-1998. években - azaz az alaptervek elkészítésekor - **B. L.** munkaviszonyban állt nála, amiből következően a mű átadásával a felperes a tervekhez kapcsolódó szerzői vagyon jogokat megszerezte.

Az 1997. március hó 6. napján kötött tervezési szerződésben vállalkozóként feltüntetésre került a felperes mellett a **X. Kft.** is, továbbá a felperes az alperesek felé többször tett olyan tartalmú nyilatkozatot, hogy a tervek elkészítésében a **X. Kft.** is részt vett, aki a szerzői vagyon jogokkal részben rendelkezik. Az alperesi álláspont szerint ezzel a felperes maga döntötte meg a szerzői jogra vonatkozóan az Szt. 94/B. §-ában felállított vélelmet.

Az Szt. 94/B. §-a szerint az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek tekinteni, akinek a nevét ilyenként a művön a szokásos módon feltüntették, másodsorban pedig azt, aki a művet sajátjaként a Hivatalnál vezetett önkéntes műnyilvántartásba vetette és ezt közokirattal igazolja. Amennyiben ez a vélelem sem alkalmazható, abban az esetben az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek tekinteni, aki ezt közös jogkezelő szervezet által a közös jogkezelés alá tartozó művekről, szomszédos jogi teljesítményekről, illetve jogosultakról fenntartott adatbázis alapján kiállított teljes bizonyító erejű magánokirattal igazolja; végső esetben pedig azt kell szerzőnek tekinteni, aki a művet először hozta nyilvánosságra.

Az elsőfokú bíróság jelen megállapítása szerint a mű szerzője a felperes. Ezt támasztja alá a tanúként kihallgatott **B. L.** (a **X. Kft.** ügyvezetője) vallomása, mely szerint az 1997. március hó 6. napján létrejött szerződésben tervezőként szerzői joggal védett tevékenységet nem végzett. A perben kirendelt szakértő a tervekben nem talált arra utaló körülményt, hogy a **X. Kft.** szerzői joggal védett tevékenységet végzett volna. Megállapítása szerint az orvostechnológusi tevékenység nem tekinthető szerzői joggal védett, eredeti alkotó tevékenységnek. A 2011. július hó 8. napján kelt levelében a felperes arról tájékoztatta a II. rendű alperes ügyvezetőjét, hogy a vagyon jogokról kell a **X. Kft.** -

vel megegyeznie, ugyanakkor a levél tartalmazta azt is, hogy az „A” épületet a felperes önállóan tervezte a **X. Kft.** . nélkül. A felperes hivatkozása szerint a 2012. március hó 2. napján kelt engedményezési szerződést fölös óvatosságból kötötte, azonban a szerzői joggal ténylegesen kizárólag ő maga rendelkezik. Végezetül **D. O.**, a **"F"**i Kórház vonatkozásában a **X. Kft.** . alvállalkozója volt, és klasszikus értelemben építésztervezői munkát nem végzett.

Az V-VI.rendű alperesek hivatkoztak arra, hogy a terv az Szjt. 6. §-ának (1) bekezdése értelmében együttesen létrehozott műnek minősülnek, így ezzel kapcsolatosan a szerzői jogok a VI. rendű alperest, mint jogutódot illetik meg.

Az Szjt. 6. §-ának (1) bekezdése alapján az együttesen létrehozott műre a szerzők jogutódjaként azt a természetes vagy jogi személyt, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságot illeti meg a szerzői jog, amelynek kezdeményezésére és irányításával létrehozták, és amely azt a saját nevében nyilvánosságra hozta; a (2) bekezdés szerint együttesen létrehozottnak minősül a mű, ha a megalkotásában együttműködő szerzők hozzájárulásai olyan módon egyesülnek a létrejövő egységes műben, hogy nem lehetséges az egyes szerzők jogait külön-külön meghatározni.

Az Szjt. 1. §-ának (3) bekezdése alapján a szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg; a védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől; a (6) bekezdés szerint valamely ötlet, elv, elgondolás, eljárás, működési módszer vagy matematikai művelet nem lehet tárgya a szerzői jogi védelemnek. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdésének k) pontja értelmében szerzői jogi védelem alá tartozik az építészeti alkotás és annak terve, valamint az épületegyüttes illetve a városépítészeti együttes terve is.

A szakértő megállapítása szerint az alperesi jogelőd megrendelő nem készített terveket, csak a tervezéshez szükséges tervezési programok kialakításában vett részt, ezért szerzői joggal nem rendelkezik, szerzőnek nem tekinthető. A terv tehát együttesen létrehozott műnek nem tekinthető, a felhasználási jogok ezért nem illetik meg a megrendelőt.

A szakvéleményből következően a felperes szerzői jogát érinti az I. rendű alperes „A” épület vonatkozásában elkészített terve, ahogy a II. rendű alperes „A” épület átalakítására vonatkozó terve is, figyelemmel a többszörözés tényére és arra, hogy a felperes által tervezett épület homlokzata megváltozott.

A tervezés kezdeti szakaszában ezt sem az I., sem a II., sem pedig a VI. rendű alperes jogelődje nem vitatta, sőt, aMegyei Önkormányzat Kórház és Gyógyfürdők főigazgatója 750 000 Ft-ot kínált fel a felperes részére felhasználói díjként. A 2009. március hó 27. napján a VI. rendű alperes jogelődje és az I. rendű alperes között létrejött szerződés 6.4. pontjában rögzítésre került, hogy a szerződés tárgya már meglévő épület bővítése illetve átalakítása, továbbá az is, hogy a tervező - amennyiben szükséges - köteles felvenni a kapcsolatot a már meglévő épület tervezőjével, és valamennyi szükséges hozzájárulást, engedélyt, illetőleg dokumentumot köteles beszerezni.

2010. február hó 9. napján a Kórház és Gyógyfürdők Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Kft. szintén a felperes hozzájárulását kérte a perbeli építmény átépítéséhez, és a levélben közölte azt is, hogy a **X. Kft.** -t nem tekinti szerzőnek. A levél tartalma szerint a szerzői jogdíjról való megegyezés miatt a II. rendű alperes ügyvezetője többször kereste a felperes ügyvezetőjét. 2010. március hó 2. napján a II. rendű alperes emlékeztetőben tájékoztatta a megbízóját, hogy az átalakítás szerzői jogot érint.

Az Szjt. 15. §-a szerint a szerző meghatározott személyhez fűződő jogainak védelmében a felhasználó is felléphet, ha ahhoz a szerző a felhasználási szerződésben kifejezetten hozzájárult. Az Szjt. 13. §-a alapján a szerző személyhez fűződő jogát sérti művének mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása vagy más olyan megváltoztatása vagy megcsorbítása, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes. Az Szjt. 67. §-ának (1) bekezdése értelmében a mű jogosulatlan megváltoztatásának minősül az építészeti alkotás vagy a műszaki létesítmény tervének a szerző hozzájárulása nélkül történő olyan megváltoztatása, amely a külső megjelenést vagy a rendeltetésszerű használatot befolyásolja.

Az Szjt. 13. és 67. §-ai szerinti jog személyhez fűződő jog. A szerző személyhez fűződő jogai nem ruházhatóak át, és a felperes hozzájárulás hiányában az Szjt. 15. §-a alapján sem volt jogosult fellépni védelmükben. Az igazságügyi szakértő szakvéleménye alapján az is megállapítható, hogy személyhez fűződő jog megsértése nem történt meg, ezért az elsőfokú bíróság e tárgyban a keresetet elutasította.

Az Szjt. 18. §-a a szerzői vagyoni jogok között határozza meg a többszörözés fogalmát; a (2) bekezdés értelmében az építészeti alkotások esetén többszörözés a tervben rögzített alkotás kivitelezése és utánépítése is.

A kivitelezett épületben a szellemi terméknek számító terv anyagi realizálása valósul meg, így az épület megváltoztatása egyúttal az épületben realizálódó tervek felhasználását is jelenti. Az építészeti mű sajátosságaiból adódik, hogy a többszörözés nem elsődlegesen a tervdokumentáció lemásolásával, illetőleg sokszorosításával valósul meg, hanem a tervben megtestesülő szellemi alkotás ismételt felhasználásával. A felperesi épület utánépítésével először az I. rendű alperes, majd a II. rendű alperes által készített tervek útján a felperes szerzői jogvédelem alá eső tervdokumentációjának felhasználása, illetőleg többszörözése megvalósult.

Annak a körülménynek kizárólag az alperesek egymásközi viszonylatában lehet jelentősége, hogy a felhasználási engedély beszerzése a VI. rendű alperes jogelődjének kötelezettsége lett volna, ugyanis az I. rendű alperes szerzői jog megsértéséért fennálló felelőssége az Szjt. 94. §-a szerint objektív. Ezzel összefüggésben a Debreceni Ítéltábla Gf.I.30.734/2012/8. számú végzésének indoklásában kimondta, hogy a tervezést is igénylő változtatás esetén, figyelembe véve a Ptk. 410. §-ának (4) bekezdését és azt, hogy az Szjt. a jogszabálysértő személyét nem nevesíti, mind az épület tulajdonosa, mind a változtatást elvégző tervező felelőssége megállapítható. A megváltoztatás igénye ugyanis a megrendelő érdekkörében merül fel, aki a terv megváltoztatására a megrendelést adja, a

tervező oldalán pedig azért merülhet fel felelősség, mert felelősséggel tartozik azért, hogy harmadik személynek nincs olyan joga, ami a terv kivitelezését akadályozza vagy korlátozza, másrésről az Szjt. szerinti megváltoztatást a terven ő végzi el.

Az Szjt. 29. §-a szerint a szerző kizárólagos joga, hogy a művét átdolgozza vagy erre másnak engedélyt adjon. Átdolgozás a mű fordítása, színpadi, zenei feldolgozása, filmre való átdolgozása, a filmalkotás átdolgozása és a mű minden más olyan megváltoztatása is, amelynek eredményeképpen az eredeti műből származó más mű jön létre.

A perbeli szakvélemény szerint mind az I. rendű, mind a II. rendű alperes által tervezett változtatás folytán az eredeti terv külső megjelenése módosult, ezért részükről átdolgozás történt. Az „A” épület első emeletének alaprajza megváltozott, és a csatlakozó épület a minimálisan szükséges csatlakozáson túl épült össze.

Az alperesek nem hivatkozhattak eredménnyel arra, hogy a felperes által kivitelezett építmény már eredetileg sem a terv szerint épült meg, illetőleg azon későbbiekben is történtek változtatások, és így a szerzői jog nem kizárólagosan a felperest illeti meg. A jelen eljárásban szerzői jogára ugyanis csak a felperes hivatkozott, illetőleg amennyiben a szerzői jog más szerzőtársat is megilletne, ez a körülmény az alpereseket csak abban a vonatkozásban érintené, hogy ezen szerzőtársak felé is esetlegesen szerzői jogsértés valósult volna meg. Az általuk a szerzői jog megsértése miatt a felperes részére fizetendő összeget nem befolyásolja az a körülmény, hogy más rendelkezett-e szerzői joggal, mert a jogsértéssel elért gazdagodás jogcímén a szerző minimálisan a felhasználói díjnak megfelelő összeget köteles megfizetni, és építészeti tervek esetén a felhasználói díj megállapításának egyik fontos tényezője az „eredeti” terv értéke.

Az épület tulajdonosát a tulajdonjogából eredően megilleti az épület birtoklásának, használatának, hasznai szedésének és az épülettel való rendelkezésnek a joga, amelyből következik, hogy joga van az épület bővítésére és átalakítására is. Jelen esetben a közérdek, mint tulajdonosi igény elsőbbséget élvezett a szerzői jogokkal szemben, azonban az Szjt. 16. §-ának (1) bekezdéséből következően a szerzőnek kizárólagos joga van a mű bármilyen felhasználásának engedélyezésére, s a felhasználásra az engedély felhasználási szerződéssel szerezhető. Az Szjt. 17. §-ának a) és f) pontjai szerint a mű felhasználásnak minősül a többszörözés és az átdolgozás.

Az Szjt. 16. §-ának (6) bekezdése alapján a felhasználás különösen akkor jogosulatlan, ha arra törvény vagy az arra jogosult szerződéssel engedélyt nem ad, vagy ha a felhasználó jogosultságának határait túllépve használja fel a művét.

A felperes a művének felhasználásra nem adott engedélyt, ezért szerzői jogsértés történt az I. és a II. rendű alperesek részéről egyrészt a többszörözéssel, másrészt az átdolgozással.

A felperes és a VI. rendű alperes jogelődje között nem jött létre írásban felhasználási szerződés, mert a felperes nem tudott a számlához tartozó levélre rávezetett megjegyzésről, és az alperesi jogelődök a számla ellenértékét többszöri felhívás ellenére

sem fizették meg, amely magatartásból az következik, hogy a felhasználási szerződés kötéséhez szükséges szerződési akarata hiányzott, azaz a felek között nem jött létre szerződés.

Az Szjt. 42 §-ának (1) bekezdése szerint felhasználási szerződés alapján a szerző engedélyt ad a művének felhasználására, a felhasználó pedig köteles ennek fejében díjat fizetni. Az Szjt. 43. §-ának (5) bekezdése értelmében, ha a szerződés nem jelöli meg azokat a felhasználási módokat, amelyekre az engedély vonatkozik, illetve nem határozza meg a felhasználás megengedett mértékét, az engedélyes szerződés céljának megvalósításához elengedhetetlenül szükséges felhasználási módra és mértékre korlátozódik. Az Szjt. 46. §-ának (1) bekezdés szerint a felhasználó az engedélyt harmadik személyre csak akkor ruházhatja át, illetve csak akkor adhat harmadik személynek további engedélyt a mű felhasználására, ha azt a szerző kifejezetten megengedte. Az Szjt. 47. §-ának (1) bekezdése alapján a felhasználási engedély csak kifejezett kikötés esetén terjed ki a mű átdolgozására, márpedig a felek maguk sem hivatkoztak arra, hogy a felhasználási engedély kifejezett kikötést tartalmazott volna e tárgyban.

Az átdolgozásra vonatkozó kifejezett kikötés, továbbá **B. L.** szerző kifejezett engedélyének hiányában nem állapítható meg, hogy az I. rendű alperes a felhasználási jogot megszerezte, és ennek alapján a felhasználásra már a II. rendű alperes is jogosult lett volna.

Az összeépítés miatt az I-II. rendű alperesek művei nem tekinthetők önálló műnek. A két épületnek határoló közös fala van a sokktalanító helyiség mentén. A korábbi épület két nyílászáróját befalazták, és a két nyílászáró befalazásával a homlokzati megjelenés megváltozott, ami miatt szerzői jogsértés történt, azonban funkcióváltozást ez nem valósított meg.

Az elsőfokú bíróság a szerzői jogsértés megállapítása vonatkozásában az egyetemleges marasztalásra irányuló indítványt elutasította, hiszen e tárgyban egyetemleges marasztalásnak helye nincs.

Az Szjt. XIII. fejezete szabályozza a szerzői jog megsértésének jogkövetkezményeit, így az Szjt. 94. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint a szerző a jogsértővel szemben követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását, az e) pont alapján pedig követelheti a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítését, továbbá a (2) bekezdés szerint a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítést is követelhet.

Az elsőfokú bíróság az Szjt. 94. §-a (1) bekezdésének a) pontjára figyelemmel megállapította a jogsértést.

A felperes követelése alapjául egyaránt megjelölte a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítése iránti, valamint a kártérítési igényt. Az elsőfokú bíróság a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítése címén előterjesztett vagyoni igény vonatkozásában „a peres eljárást felfüggesztette a közbenső ítélet jogerőre emelkedéséig”, amelyet követően dönt a kereseti kérelem összecszerúsége vonatkozásában.

Ugyanakkor az már az eljárás jelen szakaszában megállapítható volt, hogy a felperes által megtéríteni kért kár összege, illetőleg a részére járó gazdagodás visszatérítése esetén a részére járó összeg maximuma az I. és a II. rendű alperesek árbevételeiből levont igazolt költségeknek megfelelő összeg, de minimum az elmaradt jogdíj összege, mert olyan körülményre nem hivatkozott, melyből az következne, hogy az alperesek által elért bevételnél magasabb összegben meghatározható a kártérítés iránti követelésének összege. Erre figyelemmel a felperes által bruttó 3 608 880 Ft összegben egyetemlegesen az I. rendű és a IV-V-VI. rendű, továbbá a II. rendű és a IV-V-VI. rendű alperesekkel szemben előterjesztett kereseti kérelmet elutasította.

A IV. és az V. rendű alperesekkel szemben előterjesztett kereset elutasításának indoka a 2011. évi CLIV. törvény 2. §-ának (1) bekezdése is, mely úgy rendelkezik, hogy a megyei önkormányzatok vagyona és vagyoni értékű joga, valamint a megyei önkormányzatok tulajdonában lévő gazdasági társaság 2012. január hó 1. napjától állami tulajdonba kerül, a (4) bekezdés szerint pedig az átvett vagyonnal és az átvett feladattal kapcsolatos jogviszonyok tekintetében a megyei önkormányzatok helyébe a V. rendű alperes neve lép. A IV. rendű alperes vonatkozásában tehát jogutódlás történt, míg az V. rendű alperes csak a VI. rendű alperes képviselőjére jogosult a 31/2012. (IV. 27.) NEFMI rendelet 1. §-a alapján.

Az elsőfokú bíróság csak a bruttó 3 688 880 Ft kereseti követelés vonatkozásában rendelkezett a perköltségről. Az eljárás megindításakor az illeték maximum összege került feljegyzésre, amelynek viseléséről az eljárást befejező ítéletben fog dönten.

Az első fokú közbenső és részítélet ellen a felperes, valamint az I. és a II. rendű alperesek terjesztettek elő fellebbezést.

A felperes a fellebbezésében az első fokú közbenső és részítélet részbeni megváltoztatását kérte, és ennek alapján az I. rendű alperest a VI. rendű alperessel egyetemlegesen marasztalni 3 608 880 Ft tőkében és annak 2009. március hó 27. napjától járó kamataiban, továbbá a II. rendű alperest egyetemlegesen kérte marasztalni a VI. rendű alperessel együtt 3 608 880 Ft tőkében és annak 2010. március hó 2. napjától járó kamataiban. Álláspontja szerint nincs szó részéről kétszeres igényérvényesítésről, hiszen mind a felhasználási díj, mind pedig a jogsértéssel elért gazdagodás megilleti a felperest. Mivel a szerzői jogsértést a IV. rendű alperes, mint a VI. rendű alperes jogelődje megbízásából követték el az I. és a II. rendű alperesek, ezért ők egyetemlegesen felelnek. Kitartott azon álláspontja mellett, hogy funkcióváltás is megvalósult, mert ezalatt nemcsak az épület, mint kórház funkcióját kell érteni, hanem az egyes helyiségek, a tervben szereplő épületrészek funkcióját és egymáshoz képest történő elhelyezkedését, elrendezését, ami az alperesi átdolgozás miatt kétségtelenül megváltozott.

Az I. rendű alperes a fellebbezésében az első fokú közbenső és részítélet részbeni megváltoztatását kérte elsődlegesen akként, hogy a kereset vele szemben teljes egészében elutasításra kerüljön. Másodlagosan pedig akként kérte megváltoztatni az ítéletet, hogy a felperes szerzői vagyoni jogait a VI. rendű alperes, illetőleg jogelődje sértette meg.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem állapította meg a VI. rendű alperesnek, illetőleg a jogelődjének vonatkozásában a jogalapot annak ellenére, hogy az első fokú ítélet indokolása erre vonatkozó utalást tartalmaz a 16. oldalának harmadik bekezdésében. Változatlanul hivatkozott arra, hogy a szerzői jogok nem kizárólagosan illetik meg a felperest, azonban azok nem a **X. Kft.** illetik meg, hanem annak alvállalkozóját: **D. O.,t.** Ezt bizonyítja a tervdokumentáció kötelező részét képező aláíró lap is, amelyen vezető építésztervezőként **D. O.,** aláírása is szerepel. Hivatkozott a BDT 2010/2003. szám alatt közzétett, valamint az EBH 2005/1201. szám alatti eseti döntésre, amelyekből következően nem csak a személyhez fűződő jogok, hanem általában a szerzői jogok - tehát a vagyoni szerzői jogok - tekintetében is megállapítható, hogy a tulajdonosnak az épület indokolt változtatására irányuló igénye nem jár a tervező szerzői jogának sérelmével. Az EBH 2005/1201. számú eseti döntés értelmében nem minősül a szerzői jog megsértésének a tulajdonos (megrendelő) megbízásából és utasításainak megfelelően eljáró tervezőnek az a magatartása, mellyel a korábbi épület egyes elemeit felméri, és mint meglévő műszaki adottságot rögzíti. A BDT 2010/2329. szám alatti eseti döntés értelmében a meglévő épülethez nyaktaggal történő csatlakozás, illetőleg a meglévő állapot ehhez szükséges felmérése és rögzítése önmagában nem minősül a terv jogosulatlan felhasználásának. Az elsőfokú bíróság nem volt figyelemmel arra, hogy a felmérés során nem a felperes tervei szerinti, hanem attól részben eltérő állapotot talált és rögzített az I. rendű alperes, azaz a meglévő épület felmérésével és rögzítésével a felperes terveinek többszörözését nem valósíthatta meg. Álláspontja szerint a minimálisan szükséges csatlakozás mértéke csak a konkrét eset sajátosságai alapján, nevezetesen az épület funkcióját figyelembe véve állapítható meg. A funkció magasabb színvonalon történő ellátása érdekében 2 darab ablaknyílás befalazása az épület külső megjelenésében olyan minimális fokú eltérést eredményezett, ami sem személyiségi jogi, sem vagyoni szerzői jogsértést nem valósított meg. Hivatkozott arra is, hogy őt a megrendelő az előző tervező hozzájárulásának megszerzéséről tájékoztatta, ezért a korábbi tervező szerzői jogának esetleges megsértése kizárólag az átépítés tekintetében rendelkezésre jogosult tulajdonos részéről valósulhatott meg. Változatlanul kitarzott azon álláspontja mellett, hogy létrejött a korábbi tervező és a tulajdonos (megrendelő) között a felhasználási szerződés, ami az átdolgozásra vonatkozó kifejezett engedély hiányában is a mű átdolgozására vonatkozó hozzájárulásnak tekinthető, mivel a felperes tervei szerinti mű már korábban megvalósult, a felhasználási engedély ezért nem a megvalósításra, hanem értelemszerűen az átdolgozásra vonatkozhatott.

A II. rendű alperes az első fokú ítélet részbeni megváltoztatásával a felperes keresetének elutasítását kérte vele szemben. Álláspontja szerint a felperes és a kórház között létrejött a felhasználási szerződés a rendelkezésre álló bizonyítékok szerint, ezért minden további bizonyítás felesleges volt az elsőfokú bíróság részéről. Ez a szerződés másra, mint átdolgozásra értelemszerűen nem vonatkozhatott, ezért helytelen azon ítéleti álláspont, hogy az átdolgozásra vonatkozó kifejezett megállapodás hiányában a szerződés arra nem terjedhetett ki. A felperes saját álláspontja szerint is követelése van a kórház felé, amelyből következően ő is érvényesnek és hatályosnak tekinti a felhasználási szerződést, hiszen a követelését arra alapítja. E tekintetben hivatkozott az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. és 6. pontjaiban kifejtett álláspontra, valamint a BH 1993/295. számú jogesetben írtakra. Utalt a felperes és jogi képviselője egymásnak ellentmondó nyilatkozataira, ami a szerzői vagyoni jogok jogosultjának személyére vonatkozott.

Az V. rendű alperes nyilatkozatában ellenezte az I. rendű alperes másodlagos fellebbezési kérelmének a teljesítését, míg a felperes, valamint az I. és a II. rendű alperesek az első fokú közbenső és részítélet helybenhagyását kérték annak az ellenfél fellebbezésével támadott részében.

Az ítélet tábla a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság közbenső és részítéletének a IV. és az V. rendű alperesre vonatkozó rendelkezéseit. Az ítélet tábla a felperes fellebbezését alaptalannak, az I. és a II. rendű alperesek fellebbezését alaposnak találta a következők szerint:

Előre bocsátja az ítélet tábla, hogy az elsőfokú bíróság a határozatának elnevezésével ellentétben ténylegesen csupán részítéletet hozott, ugyanis abban közbenső ítéleti rendelkezés nem szerepelt. A szerző vagyoni jogai sérelmének megállapítása iránti kérelem ugyanis a felperes keresetének a részét képezte, így ezen megállapítással nem a kereset jogalapjának kérdésében döntött az elsőfokú bíróság, hanem a kereset egy részét bírálta el. Emiatt az ítélet tábla az elsőfokú bíróság közbenső és részítéletét részítéletnek tekintette.

Az elsőfokú bíróság a tényállását a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, ám abból részben helytelen következtetésre jutott.

Annyiban helyesbíti az ítélet tábla az első fokú részítélet indokolását, hogy nem az Szjt. 2. §-ának k) pontja, hanem az 1. §-a (2) bekezdésének k) pontja mondja ki, miszerint szerzői jogi védelem alá tartozik az építészeti alkotás és annak terve, valamint az épületegyüttes illetve a városépítészeti együttes terve is.

Az I. rendű alperes másodlagos fellebbezési kérelme meg nem engedett fellebbezésnek tekintendő, ugyanis az I. rendű alperes nincs abban a helyzetben, hogy maga helyett az V. rendű alperes marasztalását kérje, akivel szemben a kereset elutasításra került, s amely ítéleti rendelkezés ellen a felperes nem terjesztett elő fellebbezést. Az az álláspont, hogy ténylegesen a VI. rendű alperes és a jogelődje tartozik felelősséggel a szerzői jogsértését, az I. rendű alperes elsődleges fellebbezési kérelme tekintetében volt értékelhető.

A felhasználási szerződés létre nem jöttével kapcsolatos álláspontot az ítélet tábla osztotta, ugyanis a szerződés létrejöttéhez szükséges lényeges kérdésekben való megállapodásra és egyező akaratnyilvánításra nem került sor, ilyen következtetést az I-II. rendű alperesek fellebbezési érvelésével ellentétben nem lehetett levonni. Ha mégis elfogadnánk azt az álláspontot, hogy a felek megállapodtak a felhasználási szerződés lényeges kérdéseiben, az akkor sem lenne érvényesnek tekinthető, mivel az Szjt. 27. §-a szerint - s ugyanígy rendelkezik az elsőfokú bíróság által helyesen felhívott 9/1970. (VI. 25.) MM rendelet 2. §-ának (4) bekezdése is - a felhasználási szerződést írásban kell megkötni, márpedig írásbeli szerződéskötésre végképp nem került sor. Az Szjt. 3. §-a értelmében azokban a kérdésekben, amelyeket ez a törvény nem szabályoz, a Polgári Törvénykönyv rendelkezéseit kell alkalmazni. A Ptk. 217. §-ának (1) bekezdése értelmében az alakítás megsértésével kötött szerződés - ha jogszabály másként nem rendelkezik - semmis.

Az építészeti alkotások tervei szerzői jogi védelmet élveznek, valamint az építészeti alkotást is szerzői jogi védelem alatt állónak kell tekinteni.

Az Szjt. 67. §-ának (1) bekezdése értelmében a mű jogosulatlan megváltoztatásának minősül az építészeti alkotás vagy a műszaki létesítmény tervének a szerző hozzájárulása nélkül történő olyan megváltoztatása, amely a külső megjelenést vagy a rendeltetésszerű használatot befolyásolja.

Az e törvényhelyhez fűzött magyarázat szerint a megváltoztatás a szerző vagyoni jogait érinti, ha a meglévő épületet egyéni-eredeti módon átdolgozzák (Szjt. 29. §-a). A szerzői személyhez fűződő jogokat az Szjt. 67. §-ának (1) bekezdése szerint az építészeti alkotás olyan megváltoztatása jelenti, amely a külső megjelenést vagy a rendeltetésszerű használatot befolyásolja. (A rendeltetésszerű használat befolyásolásának fogalmát a törvény nem tartalmazza és a gyakorlat sem ad iránymutató értelmezést; minden bizonnyal az épület rendeltetésének komoly megváltoztatása esetén merülhet ez fel, például egy templom épületének raktárként való átalakításánál.) Ezt a bekezdést az Szjt. 13. §-ával együtt kell értelmezni, amelynek tilalma eltorzításra, megcsonkításra vagy a mű más olyan megváltoztatására vagy a művel kapcsolatos más olyan visszaélésre vonatkozik, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes. A törvény szövegéből ez nem teljesen világosan következik (úgy is lehet értelmezni a szabályokat, hogy az Szjt. 13. §-a az általános, az Szjt. 67. §-ának (1) bekezdése pedig a szigorúbb, speciális szabály), de a gyakorlat töretlenül a következő értelmezést fogadja el: „az Szjt. 13. §-a és 67. §-a alapján a szerzőnek az építészeti művek tekintetében a mű integritásához fűződő joga abban az esetben sérül, amennyiben az alkotás megváltoztatásának eredményeképpen a külső megjelenés a lényegét érintő mértékig eltorzul, megcsonkul, illetve a külső megjelenés vagy a rendeltetésszerű használat oly módon változik meg, hogy az a szerzői becsületet, a szerző jóhírnevét sérti.” (SzJSzT 1/2006., követve az SzJSzT 35/2002. és SzJSzT 26/2004. számú szakvéleményeket). Ezen korlátok között előfordul, hogy összeütközésbe kerül egymással az ingatlan tulajdonosának tulajdonjoga és az építész szerzői joga. A jogalkalmazói döntést ilyenkor a személyes és társadalmi érdekek összemérése jelenti; az Szjt. 3. §-a útján ugyanis a szerzői jogra is vonatkozik a rendeltetésszerű joggyakorlás magánjogi alapelve. Így az érdekösszemérés lehetőségének tárgyi jogi alapját a joggal való visszaélés doktrínája jelenti.

Az alábbi jogesetekkel szemléltetett következetes bírói gyakorlat szerint az épület tulajdonosa jogosult a dolgot birtokolni, használni, illetve a dologgal rendelkezni; amelyből következően a tulajdonosnak az épület átépítése körében tett rendelkezései tehát önmagában nem sértik a tervezőt megillető szerzői jogokat.

A Legfelsőbb Bíróság a Pfv.20.303/2005/5. szám alatti ítéletében (közzétéve a BH 2005/427. szám alatt) akként foglalt állást, miszerint az épület tulajdonosának joga, hogy a számára szükségtelen épületet átépítse, annak egyes részeit, mint meglévő műszaki adottságot az újabb épületben felhasználja; a tervező pedig a tulajdonos utasításának megfelelően jogosult volt az új épület terveit a meglévő műszaki adottságok figyelembevételével elkészíteni. Kimondta, hogy önmagában nem jelenti a felperes terveinek felhasználását, és (egyéb hasznosítási cselekmény hiányában) nem valósít meg

jogsértést az a körülmény, hogy az alperes a korábbi épület tartószerkezeteinek egyes elemeit az új tervek készítésénél, mint meglévő műszaki adottságot vette figyelembe, ezért a felperes alaptalanul igényelt szerzői jogvédelmet, és szerzői díj megtérítésére sem tarthat igényt. Egy építészeti alkotáshoz fűződő, a tervezőt megillető szerzői jog sérelmét alapvetően az jelentheti, ha az építmény jogosulatlanul megváltoztatásra (átépítésre) kerül. Ezt a magatartást az épület átépítésére jogosult tulajdonos valósíthatja meg. Annak megítélésénél, hogy egy építmény, mint szerzői jogi védelem alá eső építészeti alkotás megváltoztatása (átépítése, átalakítása) jogosulatlanul történik-e, abból kell kiindulni, hogy a szerzői jog gyakorlása nem ütközhet össze a tulajdonosnak a Ptk. 99. §-ában biztosított, a dolog célszerű és zavartalan használatához fűződő dologi jogával. A tulajdonost megilleti az a jogosultság, hogy a tulajdonában álló épületet - ha annak igénye, illetve szükségessége a részéről felmerül - átépítse (annak építészeti kialakítását, rendeltetését stb.-t megváltoztassa) vagy akár elbontsa azt. A tulajdonosi jogok rendeltetésszerű gyakorlása nem eredményezheti a tervezőnek az építményhez fűződő szerzői joga megsértését. Ha tehát egy építészeti alkotást létrehozó tulajdonosi (megbízói) igény megszűnt vagy megváltozott, a tervező a szerzői jogára hivatkozással nem akadályozhatja meg az építmény mindenkorai tulajdonosát az objektum átépítésében vagy elbontásában, és nem kifogásolhatja ezt azon az alapon, hogy ez értelemszerűen az általa készített tervektől való eltérést jelent.

A Pf.IV.24.712/2001/6. szám alatti ítéletben a Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy a tulajdonos a Ptk. rendelkezéseinek megfelelően jogosult a dolgot birtokolni, használni, illetőleg a dologgal rendelkezhet is. A tulajdonos a törvény által biztosított tulajdonosi jogosultságait a jogszabályok keretei között, ezen belül a Ptk. 2-5. §-aiban foglaltak figyelembevételével gyakorolhatja. Megilleti tehát az a jogosultság, hogy a tulajdonában álló épületet, ha annak reális igénye felmerül, átalakítsa, bővítsé, funkcióját, rendeltetését megváltoztassa, vagy ha azt szükségesnek tartja, az épületet lebontsa, vagy az épületet teljes egészében átépítse. Ezek a rendelkezések önmagukban nem sértik a tervezőt megillető szerzői jogokat. Az Építész Kamara Fegyelmi Szabályzata szerint, ha egy építészeti alkotást létrehozó társadalmi (megbízói) igény megszűnt vagy megváltozott, az objektum átépítése vagy bontása jogszerű és indokolt, kivéve, ha az objektum a szerzői jogi védelmen túlmenően is (pld. mint műemlék) védelem alatt áll. A szerző egyébként az objektum átépítésére vonatkozó társadalmi-megrendelői-tulajdonosi igényt önmagában a szerző jogaira hivatkozással nem utasíthatja el, nem kifogásolhatja azon az alapon, hogy ez értelemszerűen az általa készített tervektől való eltérést jelent. Az ilyen jogos megváltoztatási szándék és kivitelezés során nem követelmény az eredeti tervező igénybevétele sem. Önmagában tehát az a magatartás, hogy a tulajdonos az egyébként nem kétségesen műemléki védelem vagy egyéb jogszabályban meghatározott külön védelem alatt nem álló építmény homlokzatát is érintő változtatást végrehajtotta, nem minősíthető jogosulatlannak, és azt a tervező önmagában a szerzői jogainak megsértésére hivatkozással nem akadályozhatja meg. Az alperes a tulajdonában álló épület átépítésével tulajdonosi jogait rendeltetésszerűen gyakorolta, tulajdonosi jogaival nem élt vissza. Ebből következően a felperes tervei szerint létesült épület átépítése szerzői jogi szempontból sem minősíthető jogosulatlannak. A szerző személyhez fűződő jogát csak a mű jogosulatlan megváltoztatása sérti, ennek hiányában az alperes szerzői jogsértést nem követett el, ezért a felperes vele szemben támasztott keresetét el, kellett utasítani.

A BH 2005/427. szám alatt közzétett ügyben került sor a Szerzői Jogi Szakértő Testület SZJSZT 1/2006. számú szakvéleményének beszerzésére építészeti mű átépítése tárgyában, amely rögzítette, hogy a tulajdonos tulajdonjogból fakadó jogosultságaival - akár a szerző Szjt.-ben megfogalmazott személyhez fűződő jogát fogalmilag sértő módon is - akkor élhet, ha az alkotás megváltoztatásához, vagy akár az épületben megtestesülő alkotás megsemmisítéséhez fűződő érdek mögött olyan szükségszerű („reális”), magán- vagy társadalmi igény áll, amellyel szemben a szerzői jog gyakorlása rendeltetésellenes joggyakorlásnak minősülhet. A „reális igény” fogalmába - megfelelően mérlegelve a szerző és a tulajdonos érdekeit is - általában nem tartozna bele egy olyan megváltoztatás, amely pusztán a tulajdonos saját ízléséből fakad.

Végezetül a BDT 2010/2329. szám alatt közzétett eseti döntésben kifejtett álláspont értelmében az építmény tulajdonosát megilleti az a jog, hogy a tulajdonában álló épületet átépítse, ennek során külső megjelenését, építészeti kialakítását, rendeltetését módosítsa vagy azt elbontsa. A tulajdonos használati jogának rendeltetésszerű gyakorlásához kapcsolódó átépítés nem eredményezheti a tervező szerzői jogainak sérelmét. A tervező szerzői joga szempontjából a felhasználó hasznosítási jogosultságait érdekösszeméréssel kell mérlegelni. Az alapul szolgáló tényállás szerint az újonnan megépített épület két nyaktag hozzáépítése révén csatlakozott a meglévőhöz, ami az épületen történt változtatásnak minősül. A megváltoztatás tilalma - együtt értelmezve az Szjt. 13. és 67. §-ának rendelkezéseit - a mű eltorzítására, megcsonkítására vonatkozik, tehát minden egyéb szükségessé vált változtatás, amely nem érinti a mű lényegi vonásait és művészi összképét, megengedett. A tervező személyhez fűződő és ebből következő vagyoni jogai, mint abszolút és elidegeníthetetlen jogok, az első megközelítésben elsőbbséget élveznek minden más személynek a műhöz kapcsolódó egyéb jogaival, érdekeivel szemben, mivel azonban a létesítmény hasznosítása a gazdasági-műszaki környezet változó követelményei szerint történik, a mű ritkán marad teljesen érintetlen változatban. A felhasználó és esetenként a műpéldány-tulajdonos hasznosítási, gyakorlati érdekeit a szerzői jog érvényesítésekor és a sérelmek vizsgálatakor ezért érdekösszeméréssel szintén figyelembe kell venni, mint ahogy azt is, hogy építészeti alkotások esetében - eltérően egyéb szerzői művektől - a személyhez fűződő jogok védelmének szintje alacsonyabb. Az építmény - akár jogosulatlan - megváltoztatása, azaz átépítése a tulajdonos rendelkezése alapján valósulhat meg. A Ptk. 99. §-ából következően a tulajdonost megilleti az a jog, hogy a tulajdonában álló épületet átépítse, ennek során külső megjelenését, építészeti kialakítását, rendeltetését módosítsa, vagy azt akár elbontsa. A tulajdonosi jogokból következik, hogy a tervező szerzői jogára hivatkozással nem akadályozhatja meg a tulajdonos számára szükségessé vált munkálatok elvégzését, mindezeket nem kifogásolhatja pusztán azon az alapon, hogy az a terveitől való eltérést jelent, amellyel esetlegesen az épület külső megjelenése is megváltozik. A tulajdonos használati jogának rendeltetésszerű gyakorlásához kapcsolódó átépítés, az ebben megvalósuló felhasználási magatartás ezért nem eredményezheti a tervező szerzői jogainak sérelmét. A tulajdonos érdekei tehát elsőbbséget élvezhetnek olyan esetben, amikor gyakorlati okok teszik szükségessé a továbbépítést és a kisebb fokú, a funkció érvényesülését segítő módosításokat.

A fentiekben részletesen ismertetett bírói gyakorlatban kialakult jogértelmezés alapján levonható az a következtetés, hogy a perbeli esetben semmilyen vonatkozásban sem került sor a felperes szerzői jogainak a megsértésére. E tekintetben utal az ítélet tábla arra is, hogy a perben beszerzett szakvélemény a rendeltetésszerű használat rendszerének megváltozását állapította meg, amivel szemben az Szjt. 67. §-ának (1) bekezdése a mű jogosulatlan megváltoztatásához más mellett a rendeltetésszerű használatot befolyásoló változtatást követeli meg, amelyről a perbeli esetben nincs szó. A nyaktag hozzáépítésével és további két nyílászáró befalazásával az épület homlokzata sem változott oly mértékben, hogy az a külső megjelenés a lényegét érintő eltorzulásnak, megcsonkulásnak lenne tekinthető, ami alapot adhatna a szerzői jogsértés megállapítására.

Mivel az alperesek részéről szerzői jogsértés nem történt, az ítélet tábla az első fokú részítéletet a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, és a felperes keresetét az I. és a II. rendű alperesekkel szemben a vagyoni szerzői jogai megsértésének megállapítása iránti részében is elutasította, egyebekben a részítéletet helyben hagyta.

A fellebbezési eljárásban a felperes pervesztes lett, ezért az ítélet tábla „a perköltségről való rendelkezésről a fellebbezési és felülvizsgálati eljárásban, ha a bíróság az ügyben részítélettel vagy közbelső ítélettel határoz” címmel kiadott 4/2009. (XII.14.) PK vélemény I/1. pontjára figyelemmel őt kötelezte a jogi képviselővel eljáró I. és II. rendű alperesek költségeinek megtérítésére a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint. Ebből az ügyvédi munkadíjban jelentkező perköltség összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja, a (3) és az (5) bekezdése alapján állapította meg; a teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapul. A fellebbezési eljárás a felperes részéről előterjesztett fellebbezés tekintetében az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 51. §-ának (1) bekezdése alapján illetékmentes volt.

Debrecen, 2015. szeptember hó 24. napján

dr. Pribula László sk. a tanács elnöke, dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, dr. Madarász Anna sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő